

Chinese collega's

L. Polman*

De kans dat u bij uw volgende uitzending naar een VN-vredesmissie in één kamp belandt met collega's uit China neemt met de dag toe. China heeft zich de afgelopen jaren opgewerkt tot de op twaalf na grootste blauwhelmleverancier aan de VN. Momenteel dienen 1893 Chinese militairen in tien VN-missies, de meeste in Afrika.

Van Chinese zakenlieden wisten we al dat zij Afrika ontdekt hebben. In de afgelopen pakweg vijf jaar streken ten minste 750.000 Chinese entrepreneurs op het Afrikaanse continent neer. Voorheen gold dat de meeste Chinezen die je in Afrika tegenkwam dwangarbeiders van Chinese staatsbedrijven waren. In 'solidariteitsprojecten' van Beijing met het proletariaat in Afrika bouwden zij voetbalstadions en legden spoorlijnen aan. De steentjes voor tussen de bielzen hakten zij met handbijltjes uit de Afrikaanse rotsbodem. Nu zijn het private Chinese ondernemers die naar Afrika komen. De grootste ijsfabriek in Malawi is van een Chinees. In Tsjaad exploiteren Chinezen apotheken, massagesalons en (Chinese) restaurants. En in Ethiopië drijven Chinese families grote textiel- en biogasfabrieken. Vanuit Addis Abeba vertrekt dagelijks een rechtstreekse vlucht naar Beijing, waardoor de stroom Chinezen naar Afrika niet meer te stuiten is.

De Chinezen zien kansen die het Westen laat liggen. Het Westen kijkt naar Afrika als een donker, verloren continent, net goed genoeg om wat ontwikkelingshulp naartoe te sturen. Chinezen zien in Afrika kleine, maar aantrekkelijke en toegankelijke investeringsmogelijkheden. Afrikanen zijn hun ideale klanten. Zij kunnen zich de goedkope Chinese teenslippers, T-shirts en transistorradiootjes precies veroorloven en de betere, maar vooral duurdere goederen uit het Westen niet. Het Westen ziet de triomfantelijke opmars van China door Afrika met gemengde gevoelens aan, zeker omdat China zich er openlijk om verkneukelt. 'Wij zijn een ontwikkelingsland,

net als Afrikaanse landen, en dat schept een band die jij nooit zult hebben,' wreven Chinese handelaren in Sierra Leone me graag in. En Wang Hongyi, Afrika-deskundige aan het Chinese Instituut voor Internationale Studies, zei: 'De westerse benadering, het opleggen van de eigen waarden en het eigen politieke systeem aan andere landen, is voor China niet acceptabel. Wij zijn niet de eerste buitenlandse macht die naar Afrika komt, maar wel de eerste die zich niet gedraagt als een of andere beschermheilige of meester.' Terwijl het IMF in 2004 nog aandrong op corruptiebestrijding als voorwaarde voor een nieuwe lening aan Angola, blies China het overleg op door Angola een lening van 2 miljard dollar te geven zonder zelfs maar één voorwaarde vooraf.

De deelname van Chinese militairen aan VN-vredesmissies in Afrika is ook moraal-vrij. Zo gingen 600 Chinese militairen naar UNMIL in Liberia. De onplooiing volgde vrijwel direct als beloning nadat Liberia de diplomatieke banden met Taiwan had verbroken. In 2007 trokken bijna 800 Chinese blauwhelmen Darfur binnen. Niet alle Sudanese zijn dankbaar. Tussen 2002 en 2005 explodeerde de wapenverkoop van China aan Sudan tot 25 maal de eerdere omvang. In die periode lag ook het hoogtepunt van de dodelijke terreur in Darfur. Het zou wel zeer wrang zijn als nu Chinese blauwhelmen zouden zijn gekomen om de overlevenden in de vluchtelingenkampen te helpen. Boze Sudanese menen dat de soldaten alleen maar in Darfur zijn om de Chinese olieboeren in de provincie tegen rebellen te beschermen. Tweederde van Sudans olie gaat naar Chinese raffinaderijen.

Beijing betreurt deze cynische kijk en publiceerde onlangs vrolijk cijfermateriaal. Sinds 1990 ontplooidde China in totaal 7500 blauwhelmen. Zij bouwden 200 bruggen, behandelden 28.000 zieken en gewonden en legden 7300 kilometer asfalt aan door onbegaanbare Afrikaanse jungles. Dat kunnen wij ze niet nazeggen. Nederland heeft op dit moment precies twee blauwhelmen uitstaan, allebei in UNMIS in Zuid-Sudan. En we hebben ze géén teertonnetjes meegegeven. ■

* Mw. L. Polman is freelance journalist en auteur van 'k Zag twee beren. De achterkant van VN-vredesmissies. In oktober verscheen haar nieuwe boek *De Crisiskaravaan. Achter de schermen van de noodhulpindustrie*. Hierin schetst zij het dilemma van hulpverlening in conflictgebieden.